

Napsal: Karel Kaiser

Zatímco v souvislosti se změnou na postu amerického prezidenta sváděla česká politická reprezentace souboj o lepší výklad budoucí politiky Baracka Obamy a především o to, zda vzhledem k proklamované změně odstoupí od plánu výstavby protiraketové obrany ve střední Evropě, bylo lepší zůstat střízlivě věřit tradičnímu úzu, který učí, že se americká politika vůči světu mění jen minimálně. Nyní se zdá, že přeci jenom možná k určitým výraznějším posunům dojde. Podle předsedy senátního zahraničního výboru Jiřího Dienstbiera (za ČSSD) Barack Obama pravděpodobně odstoupí od výstavby protiraketové základny v Česku. V diskusním pořadu Otázky Václava Moravce uvedl, že podle informací, které zatím obdržel, se Spojené státy v nejbližším období umístěním radaru v ČR a raket v Polsku zabývat nebudou.

Dienstbierova slova potvrzuje i americký stratég Brzezinski, podle něhož není zatím výstavba radaru pro Spojené státy naléhavou záležitostí. Jsou tam technologie, jejichž přínosy se musí teprve prokázat," řekl bývalý poradce několika amerických prezidentů a také poradce toho současného.

Není se čemu divit, zatímco „proradarová“ strana v Česku mohla v listopadu sršet optimismem, ve chvíli, kdy začínáme sklízet plody plně se rozvinuvší krize, která dopadá tvrdě také na Spojené státy, může snadno dojít k tomu, po čem volají mnozí kritici přílišného amerického intervencionismu. A sice k většímu zaměření se na domácí problémy, o kterých se v evropských médiích, kde jsou Spojené státy nezdůrazněně vykrešlovány v barvách země s nejmenšími problémy, nemluví. Těživá sociální situace, která může ve spojení s hospodářskou krizí vést k dramatickým sociálním otřesům, nebo problémy na mexické hranici jsou jen dílčím výčtem záležitostí, které Spojené státy trápí.

A právě v tomto světle je možné, že plány na výstavbu amerického radaru a raketových sil ve střední Evropě budou minimálně uloženy k ledu. Kdo žije v iluzi, že Spojené státy plánují radar nebo rakety z nějakého globálního samaritánství, měl by si přečíst něco od klasiků realismu v mezinárodních vztazích. Hans Morgenthau ve své knize „Politika mezi národy“ zformuloval pověstných 6 tezí a v jedné z nich prohlásil následující: „*státy maskují své partikulární zájmy jazykem univerzálních principů.*“

Jinak řečeno, kdyby možné záporné a ztráty převážily v normální situaci nad klady a zisky, Spojené státy by se do protiraketového deštníku, jehož skutečný smysl je mnohem strategičtější, než jak se obvykle tvrdí, nepustily.

Situace však může lehce nabýt pikantních rozměrů. Nešlo si nevšimnout určitých náznaků hození přátelské rukavice některým státům, které v minulosti Bush zařadil do pověstné „osy zla.“ A ačkoli to určité mocenské kruhy v USA nebudou vnímat s libostí, Obama může v budoucnu navázat hlubší spolupráci například s Ruskou federací. V čase hluboké krize, teroristického nebezpečí a Číny, začínající Západu pomalu šlapat na krk, se zdají otřepané demokratistické fráze pánů Kagana, Krauthammera a „neokonských renegátů“ ve světě (Saakašvili, Juščenko) více než kdy jindy zbytné.

Obama se může pokusit více zapojit Ruskou federaci do plánovaného štítu (pokud ho skutečně bude chtít realizovat), čímž by zlepšil za poslední dobu notně pošramocené rusko-americké vztahy a mohl se více soustředit na Afghánistán (mimořádně, aniž se o tom hovoří, hraje Rusko v podpoře a zajišťování celé operace „Trvalá svoboda“ nikoli nevýznamnou úlohu). A výstavba amerického radaru s požehnáním (a zapojením) Rusů by v České republice, ano tam, kde mnozí jedinci horují pro radar právě díky „obavám z Ruska“, byla opravdu delikátní groteskou.